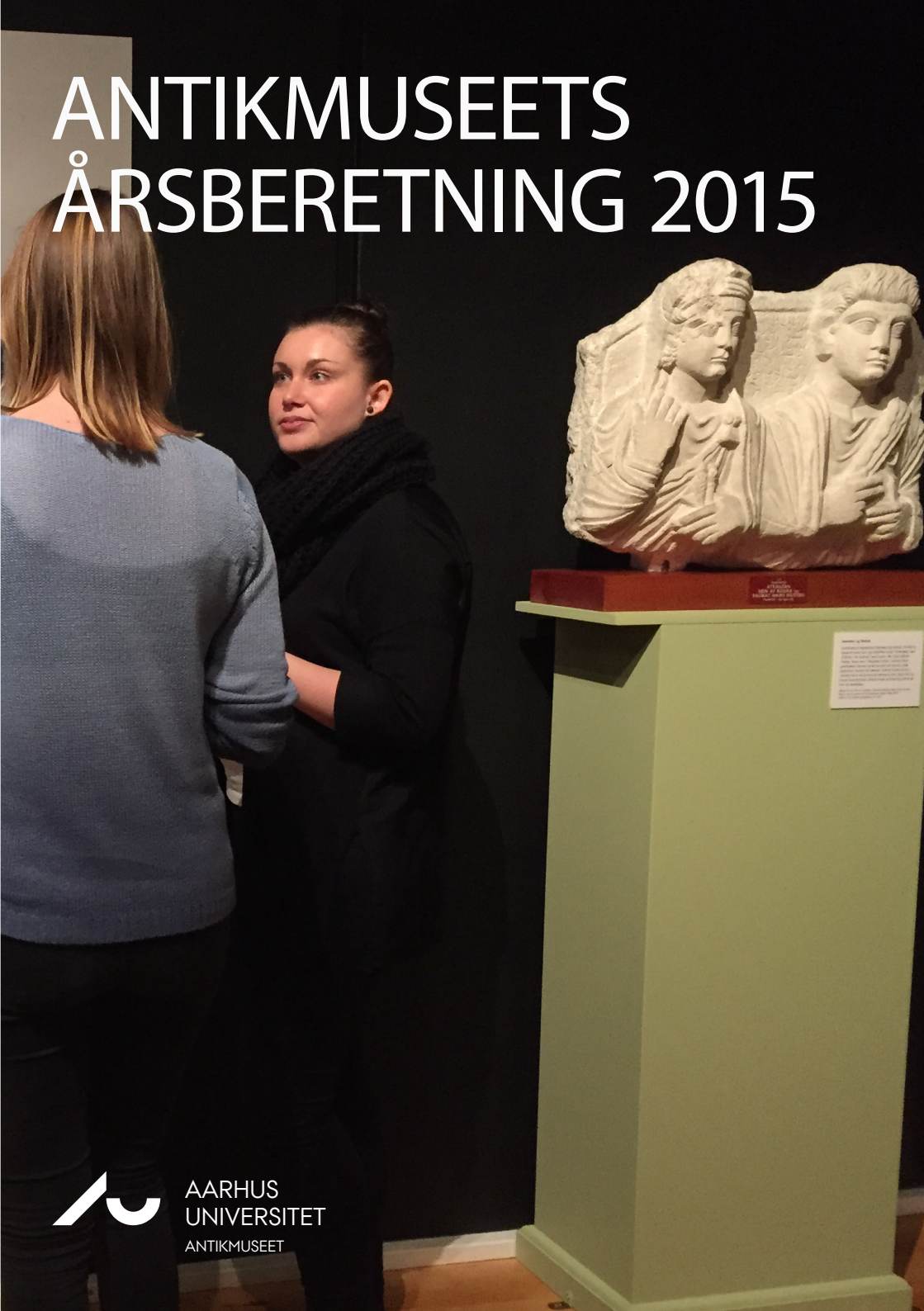
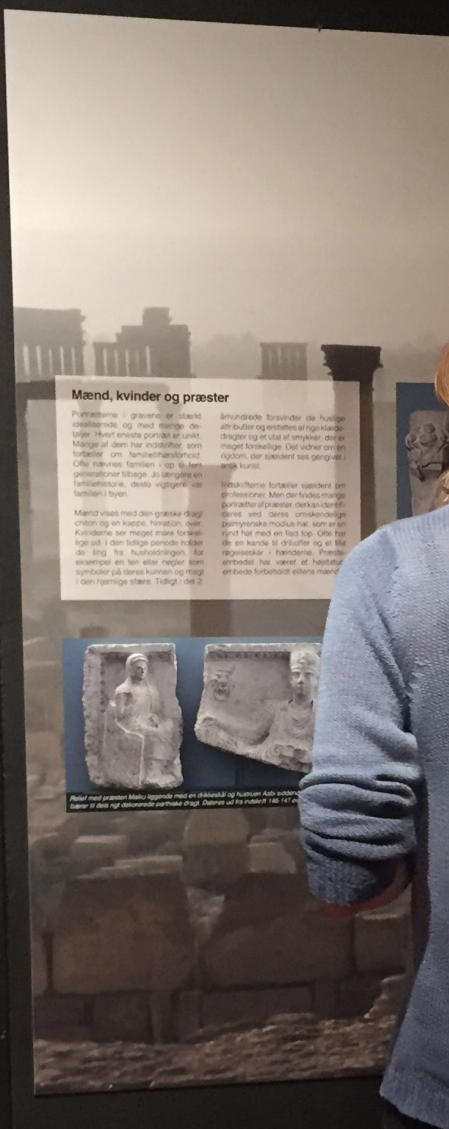
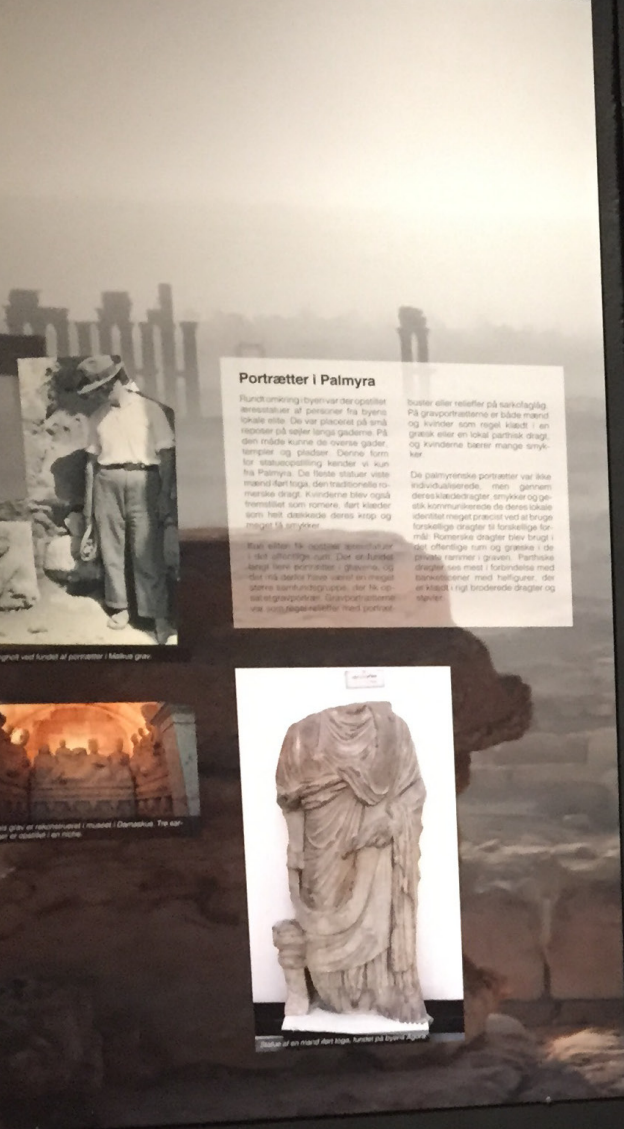

ANTIKMUSEETS ÅRSBERETNING 2015

Antikmuseet
Aarhus universitet
Victor Albecks Vej 3
8000 Aarhus C

Tlf.: 8716 1106, mail: antikmuseet@au.dk
Åbent: søndag - torsdag, 12.00-16.00, og på
hverdag i øvrigt efter aftale
www.antikmuseet.au.dk

AARHUS
UNIVERSITET
ANTIKMUSEET

Indledning	4
Ledelse og personale	6
Medarbejdere	6
Bygninger og lokaler	7
Besøgende	9
Den nationale brugerundersøgelse	10
Samlinger	12
Indlån	12
Formidling	14
Harald Ingholt og Palmyra	14
Helle Bjerregaard Kindbird: Phaeton	17
Demokratis væsen	18
Børneaktiviteter	19
Dansk Ægyptologisk Selskab	20
Palmyra Portræt Projektet	20
Gyldendals Oldtidsportal	20
Undervisning og foredrag	20
Forskning og publikationer	23

INDLEDNING

Arkæologiske samlinger handler om fortiden, dens historie, kunst og kultur. Men betydningen skabes i vores egen samtid, og vi bevarer, fordi vi mener, at det er vigtig også i fremtiden. Begivenhederne i Mellemøsten i 2015 kom til at synliggøre det mere tydeligt, end vi har set i mange år. I januar åbnede Antikmuseet en særudstilling om den danske arkæolog Harald Ingholts udgravninger i Palmyra i Syrien. Inden udstillingen lukkede, var Palmyra på forsiden af aviser i hele verden på grund af de voldsomme handlinger, som terrororganisationen Islamisk Stat udførte på stedet. Ikke blot sprængte de tidlig-islamiske helgengrave, og senere to romerske templer og en række gravtårne i stykker. I august halshuggede de blev den mangeårige leder af museet i Palmyra, 81-årige Khaled al-Asaad, på torvet i den moderne by Tadmur ved siden af Palmyras ruiner, fordi han nægtede at give informationer om, hvor nogle af museets genstande var gemt bort. Den bevidste ødelæggelse af fortidens monumenter er et politisk redskab i terrorismens kamp for at skabe usikkerhed og ufred i verden. Det skaber stort opmærksomhed i de internationale medier, hvilket ironisk nok er med til at understøtte organisationens formål. De bevidste ødelæggelser gennem sprængninger og ituslagning af monumenter er dog kun toppen af isbjerget. Den syriske kulturarv er nærmest blevet udraderet i løbet af borgerkrigen på grund af illegale udgravninger flere steder i landet. Statelitbiler fra store antikke byer som Aleppo viser

tydeligt, hvordan de arkæologiske områder er gennemhullet på grund af søgning efter genstande, som kan sælges på det illegale marked. Det ligner månelandskaber med store kratere. Det skyldes både organiserede plyndringer, men også enkelte udgravninger af desperate borgere, der har brug for mad til deres børn.

Udstillingen om Harald Ingholts arbejde i Palmyra udspringer af professor Rubina Rajas forskningsprojekt Palmyra Portræt Projektet finansieret af Carlsbergfondet. Formål er at samle viden og forske i portrætter fra Palmyra. Pengene blev søgt inden krigens udbrud, men den startede, præcis da bevillingen blev givet. Projektet har derfor udviklet sig til at spille en stor international rolle gennem dokumentering af de kendte portrætter, fordi det derigennem er muligt at monitorere kunsthåndlen og den illegale eksport af materiale fra Palmyra. Udstillingen blev på denne måde meget aktuel og derfor også forlænget til først på efteråret. Der blev arrangeret foredrag om Syriens kulturarv, og som afslutning inviterede vi syriske flygtninge sammen med venligboerne i Aarhus til en eftermiddag på museet, hvor mødet med den personlige fortælling om krigens følger og landets kulturarvs betydning i dag gik igen i de mange samtaler mellem danskere og syrere. Kulturarven blev dermed centrum for et møde mellem dansk og syrisk kultur her og nu, og det er netop også en væsentlig rolle for museer i dag.

6. Harald Ingholt

LEDELSE OG MEDARBEJDERE

Antikmuseet er en del af Institut for Kultur og Samfund og faget Klassiske Studier. Museets daglige ledelse varetages af lektor Vinnie Nørskov, som også er tilknyttet Center for Museologi ved Institut for Æstetik og Kommunikation. Museets mangeårige receptionist Knud Asbjørn Ravn-Jonsen valgte at gå på pension, og i stedet blev Toa Klitgaard Riismøller ansat efter hun havde været i arbejdsprøvning i foråret og var faldt rigtig godt til i museets lille team.

Til museet er der tilknyttet et rådgivende organ, Antikmuseets Konsilium, som mødes 3-4 gange om året til sparring og udvikling af museets arbejde:

Italiensk konsul Henning Holmen Møller, Det dansk-italienske Handelskammer
Museumsinspektør Jan Stubbe Østergaard, Ny Carlsberg Glyptotek

Professor Rubina Raja, Aarhus Universitet
Gymnasielærer Nina Bendix, Silkeborg Amtsgymnasium
Billedkunstner Peder Stougaard

Medarbejdere

Museumsleder: Vinnie Nørskov
Museumsleder marts-april: Jakob Munk Højte
Museumstekniker: Steffen Ledet Christiansen
Museumsmedarbejder: Knud Asbjørn Ravn-Jonsen og Toa Klitgaard Riismøller
Virksomhedspraktikant: Toa Klitgaard Riismøller

Praktikanter:

Maria Louise Olsson og Anna Mina fra museologi (marts og april)
Anne Bjerre Jensen fra historie på SDU (juli)

Studentermedhjælpere:

Anne Ditte Koustrup Høj, Jesper Vestergaard Jensen, Majken Majgaard Madsen, Maria Thiel, Nathalia Breinholt Kristensen Nicolai Broen Thorning, Sara Hark, Vivian Skals Thorup Jensen.

Mosaik lavet af børn i forbindelse med efterårsaktiviteter, hvor vi havde fundet en række mosaiksten frem, som de kunne lægge i sand og skabe deres egne mosaikker.

BYGNINGER OG LOKALER

Antikmuseet er placeret i to etager under Solgården ved siden af Universitetes Aula. Indgangen med reception, garderobe og toiletforhold vender ind mod universitetsparken.

Museets lokaler benyttes til undervisning inden for fag som arkæologi, kunsthistorie og teologi. Lokalerne benyttes ofte af Aarhus Universitet til officielle arrangementer som

Aarhus Universitets årsfest i september, og receptioner i forbindelse med forskningskonferencer og kandidatafslutninger.

I 2015 finansierede Institut for Kultur og Samfund ny belysning i vores undervisnings- og foredragsområde, en ny projektor og nye klapstole, som kan bruges af de besøgende i forbindelse med tegning eller omvisninger.

BESØGENDE

Antikmuseet har i alt haft 6.029 besøgende i 2015, hvilket er mindre end året før. I 2015 havde vi færre særudstillinger og vores registrering af besøgende viser en tydelig sammenhæng mellem antallet af løse besøgende og åbning af særudstillinger. Samtidig lagde museet også lokaler til færre receptioner i 2015.

Museet har haft besøg af 1392 gymnasieelever i løbet af 2015, hvilket er en lille stigning

i forhold til de tidligere år. Gymnasieklasser kommer fortrinsvis i de første fem måneder af året.

8 folkeskoleklasser besøgte museet, en besøgsgruppe vi ellers ikke har mange af.

I både vinterferien og efterårsferien lavede vi aktiviteter målrettet børn, men det er stadig et forholdsvis lille antal ekstra besøgende, som finder vej til Antikmuseet i skoleferierne.

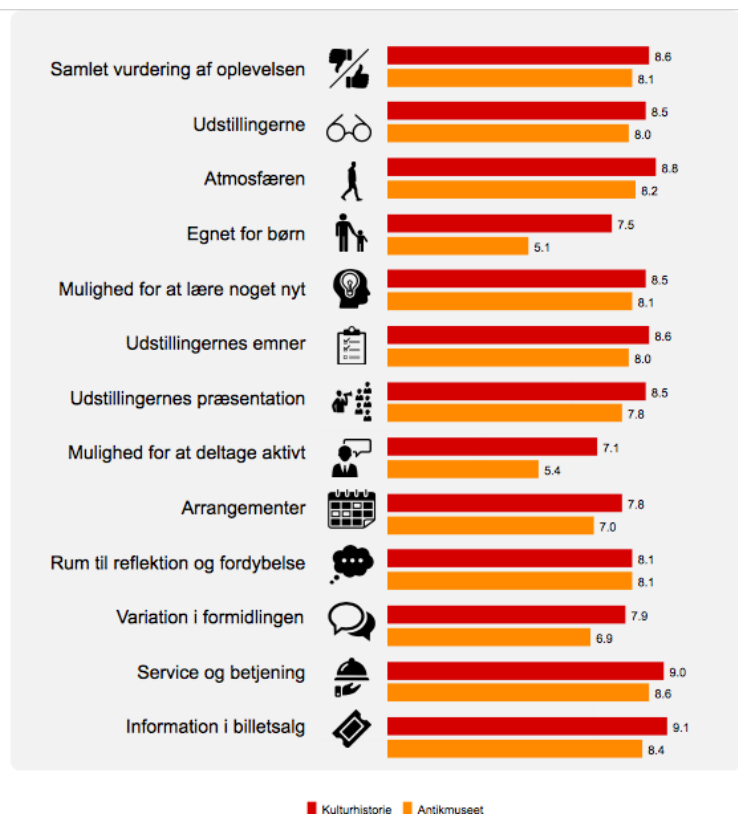

Helle Bjerregaard Kindbird ved performance Phaetons Fald ved åbningen af udstillingen Phaeton i november. Her deltog personer i alle aldre.

Den nationale brugerundersøgelse

Antikmuseet deltog også i 2015 i den nationale brugerundersøgelse, men undersøgelsen fandt kun sted i den sidste halvdel af året og kun digitalt. Derfor har der heller ikke været helt så mange svar som de to tidligere år, og udsagnskraften er ikke særlig stor. Men generelt ligger niveaet under de kulturhistoriske museer. Tallene nedenfor er

gennemsnittet for perioden 2014-2016, men der er meget lidt udsving. Det område, hvor museet er på niveau er rum til refleksion og fordybelse. Generelt er bedømmelserne mere positive, jo ældre de besøgende er. Det betyder, at museet bør arbejde på at gøre samlingerne mere tilgængelige for vores hovedmålgruppe, nemlig gymnasieskolen og universitetsstuderende.

I efterårsferien var der forskellige børneaktiviteter, blandt 'Gæt en genstand', hvor studentermedhjælp Ditte Koustrup Høj stillede børnene spørgsmål til forskellige typer genstande fra museets magasin.

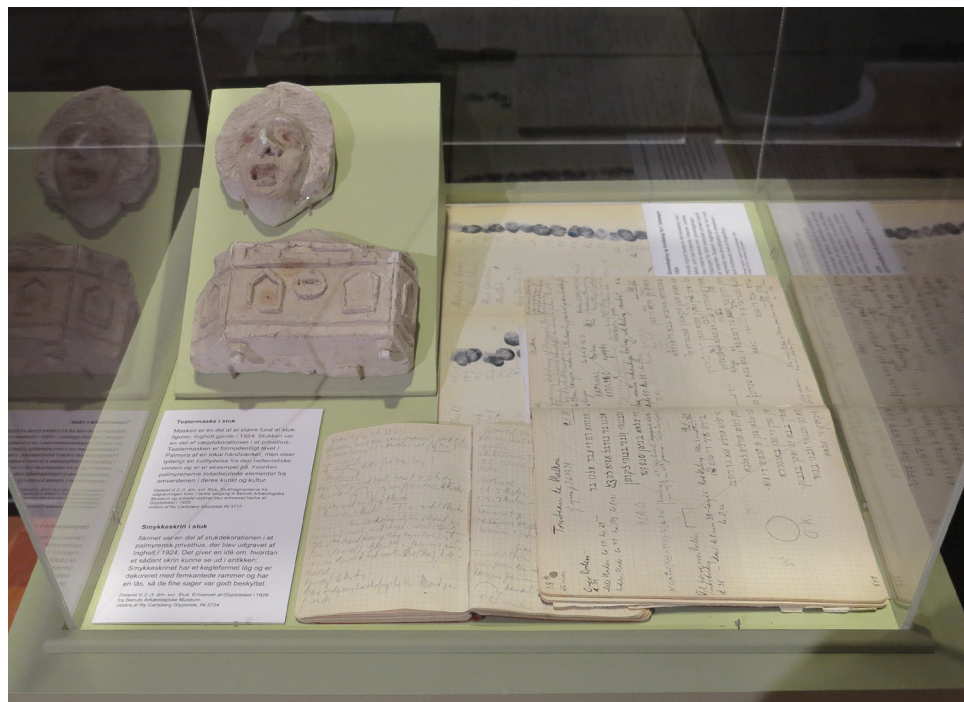

SAMLINGER

Indlån

Vi har i 2015 ikke udvidet samlingerne, men i forbindelse med udstillingen om Harald Ingholt havde vi mulighed for at indlåne en række genstande fra Ny Carlsberg Glyptoteks store samling af palmyrenske skulpturer. Des-

uden lånte vi stukfragmenter, som dem i montren her på billedet, glas og flere små runde poletter af ler med indpressede motiver. De har fungeret som billetter til festmåltider i blandt andet Bel-helligdommen i Palmyra.

Udgangspunktet for udstillingen om Harald Ingholts udgravninger i Palmyra var hans arkiv med blandt andet gravdagbøger, som findes på Ny Carlsberg Glyptotek. De var udstillet sammen med genstande, som museet havde erhvervet gennem Ingholt.

Til udstillingen om Harald Ingholt og Palmyra havde vi indlånt to palmyrenske portrætter. Den ene placeres her på soklen af de to medarbejdere fra Faaborg Flyttefirma, som transporterede lånene fra Ny Carlsberg Glyptotek til Antikmuseet

FORMIDLING

Harald Ingholt og Palmyra

I 1924 rejste den unge arkæolog Harald Ingholt for første gang til den berømte oaseby Palmyra i den syriske ørken. Ingholt var specielt interesseret i indskrifter og skulpturer fra den antikke ørkenby. Bare fire år senere slog han sit navn fast i internationale kredse med doktordisputatsen Studier over Palmyrensk Skulptur. 100 år senere danner Harald Ingholts

værk stadig grundlag for videre forskning i skulptur fra Palmyra.

Fra 1925 til 1930 var Harald Ingholt tilknyttet Ny Carlsberg Glyptotek, og museet har et omfattende arkiv af Ingholts detaljerede beskrivelser og tegninger af mere end 800 skulpturer fra Palmyra. Arkivet er grundlaget for forskningsprojektet Palmyra Portræt Projektet finanseret af Carlsbergfondet og

Harald Ingholt ved udgravningen af Malku's grav i Palmyra 1937?. Foto fra Harald Ingholt Arkivet

I løbet af udstillingsperioden ændrede situationen sig dramatisk i Palmyra, da byen blev indtaget af ISIL i slutningen af maj. I sensommeren sprængte de en række kendte antikke og islamiske monumenter i luften, deriblandt et meget velbearet romersk tempel for Baalshamin, som ses i dette propagandafoto fra organisationen. UNESCO har defineret ødelæggelserne som krigsforbrydelse.

ledet af Rubina Raja fra Klassiske Studier på Aarhus Universitet. Antikmuseets udstilling formidlede nogle af de forskningsresultater, som projektet har ført til. Det har vist sig, at der ligger en del arkæologisk viden i arkiverne, som ikke tidligere har været inddraget i studiet af portrætterne, og projektet har kunnet rekonstruere fundkontekster for nogle af Glyptotekets portrætter.

Udstillingen berørte også de omfattende ødelæggelser af ruinerne, plyndring af grave

og salg af fund fra Palmyra på det illegale marked, som borgerkrigen i Syrien har ført med sig. På grund af eskaleringen af ødelæggelserne i løbet af foråret 2015, hvor Islamisk Stat indtog Palmyra, blev udstillingen forlænget med tre måneder indtil september, og der blev arrangeret en informationsaften i juni måned med oplæg om den aktuelle situation i Syrien med foredrag af Rubina Raja og Vinnie Nørskov.

Helle Kingbird Bjerregaards performance Phaetons fald blev fremført ved åbningen af udstillingen Phaeton. Værket tager udgangspunkt i en øjenvideberetning af søstre. De er budbringere om faldet, og kunstneren påtager sig søstrenes rolle, genopfører deres oplevelse som en ritualiseret sorgproces. Hun skaber skulpturen gennem det traume, som Phaeton oplever i faldet, og formen ender til slut som åstedet for faldet.

Billedet på modsatte side viser videoværket Den dansende stjerne og til venstre ses Star Map - et stjernekort trykt på mørkt koskind.

Helle Kingbird Bjerregaard: Phaeton

Den antikke myte om Phaeton er historien om en ung mand, der søger bekræftelse på, hvem hans fader er. I sin stræben på at bevise sit værd ender han med at bringe død og ødelæggelse over jorden og slå sig selv ihjel. Billedkunstneren Helle Kingbird Bjerregaard tog i en meget personlig udstilling fat i myten og brugte den i et fortællende epos, som både satte myten ind i et moderne epos om mødet med en Phaeton gennem dating portalen tinder, men samtidig gik i dialog med den klassiske billedhuggertradition, der har sit udspring i antikkens skulpturer.

Udstillingens åbning bestod af en performance, Phaetons fald, hvor skabelsen af en skulptur blev delt med publikum. Helle Kingbird Bjerregaard brugte sin egen krop og det bløde, manipulerbare og fugtige ler til at fortælle myten med sit eget, meget personlige udtryk. Gennem en udtrykssfuld

seance arbejdede hun med en række lerklumper, som blev formet til en organisme, der til slut blev skåret op, så skulpturens indre blev krænget ud. Netop det at vende vrangen ud på skulpturen, at få os til at skue indad og se det indre gør op med skulpturens traditionelle udtryk som overflade, og den antikke idealskulptur som ikon.

I to videoværker, Den dansende stjerne og Solens søn, gik kunstneren i dialog med myten om Phaeton. Hun er selv i fortællerrollen, både narrativt og visuelt. Hendes møde med den virkelige Phaeton, et tinder-bekendskab med Ikaros tatoveret på ryggen, indsættes i en kronologisk fortælling, som leder op til Phaetons fald. Det sidste værk i udstillingen, Star Map, var et stjernekort trykt på koskind, som gennem den overraskende materialitet fik et helt særligt udtryk, og de fire værker udgjorde tilsammen et meget velfungerende hele.

Demokratiets væsen

I efteråret arrangerede Antikmuseet en dag for gymnasieskolen om demokratiet som fænomen fra antikken og til i dag. Anledningen var 100 året for revisionen af den danske grundlov. Danmark fik en demokratisk styreform i 1849, men først i 1915 indførtes den demokratiske ramme, vi kender i dag, idet kvinder og mindre bemidlede fik lov til at deltage. Den demokratiske bølge, der strømmede gennem Europa i løbet af 1700- og 1800-tallet tog udgangspunkt i et demokratibegreb, som stammede fra antikken. Dagen bød på en række foredrag med forskere fra hele landet, og de dykkede ned i det antikke demokratibegreb og omsætningen i Europa fra 1700-tallet og fremefter:

- Det athenske demokrati, Jens Krasilnikoff,

Historie, AU

- Tyranomordergruppen – et politisk kunstværk, Vinnie Nørskov, Antikmuseet, AU
- Periodisering, demokrati, monumenter, Rubina Raja, Klassiske Studier, AU
- Det demokratiske i den romerske republik, Jesper Carlsen, Historie, SDU
- Demokratiets kritikere fra antikken til i dag, Anders Dahl Sørensen, Græsk og Latin, KU
- Demokratibegrebet i Frankrig i 1700-tallet, Mikkel Thorup, Idehistorie, AU
- Demokratiets arkitektur, Poul Pedersen, Klassiske Studier, SDU
- Indførelsen af demokrati i Danmark 1849 – hvilke overvejelser gjorde grundlæggerne sig?, Anne Engelst Nørgaard, Historie, AU

Jesper Carlsen fra Syddansk Universitet fortæller her om det demokratiske i den romerske republik.

Børneaktiviteter

I løbet af 2015 blev der afholdt forskellige formidlingstiltag målrettet børn i vinterferien og efterårsferien.

For at synliggøre at skulpturerne i udstillingen oprindeligt har været bemalede, indrettede vi et tegnehjørne, hvor børnene kunne se farvefotografier af rekonstruktioner af skulpturerne og selv prøve at farvelægge skitser af dem. Vi udarbejdede også en quiz om de græske guder. Her skulle børnene finde svar på forskellige spørgsmål ved at se på skulpturer eller genstande og på den måde åbner det op for mere viden om de græske guder.

En af de mest populære aktiviteter var 'Gæt en genstand'. Børnene fik handsker på og lov til at holde og undersøge nogle udvalgte genstande fra museets magasiner under opsyn af en af museets studentermedarbejdere, som er studerende i klassisk arkæologi. Hun stillede spørgsmål til dem og guidede dem igennem den proces, som arkæologer arbejder sig igennem, når de skal bestemme en genstand. Det handler om at genkende materiale, og finde ud af hvordan den kan være blevet lavet, hvad det er for en ting og hvad den kan have været brugt til i oldtiden.

TaBast's mumiekiste var en af de ting, som trak børn til vinterferieaktiviteter i 2015.

Dansk Ægyptologisk Selskab

Antikmuseet samarbejder med Dansk Ægyptologisk Selskab, som i 2015 har holdt seks foredrag i museets foredragslokale:

- Drama i det gamle Ægypten, cand. mag. Lena Tambs, Københavns Universitet
- Den gode, den onde og den forførende. Portrættering af kvinder i oldægyptisk litteratur, Ph.d Rana Sérida, Post.Doc. ToRS, Københavns Universitet
- En aften med Peder Mortensen, v. Peder Mortensen, adjungeret professor i nærorientalsk arkæologi, ToRS, Københavns Universitet
- Reconstructing an Egyptian Monastery: The Material Remains of Wadi Sarga, Dr. Jennifer Cromwell, postdoc ToRS, Københavns Universitet
- Hathors Grotte, mag. art. Lise Manniche, Ph.d.
- Rejse i Sudan, Ph.d. Tine Bagh, museumsinspektør, Ny Carlsberg Glyptotek

Palmyra Portræt Projektet

- Harald Ingholts arkæologiske udgravninger i Palmyra og Hama, professor emeritus Peder Mortensen, Københavns Universitet
- Franz Cumont, Palmyra and Dura-Europos, professor Ted Kaizer, Durham University
- Johannes Pedersen, Harald Ingholt og dansk orientalistiks mange facetter, professor Jørgen Bæk Simonsen, Københavns Universitet
- Palmyrene funerary portraiture - portraits

between conflict and corpus, professor Rubina Raja, Aarhus Universitet

- City-hinterland relationship: the case study of the Southwest Palmyrene in Roman Time, dr. Paula Mior, University of Udine
- Kunstmarkedets aktører og deres betydning for indsamlingen af forskningen af palmyrenske portrætter, cand.mag. Ditte Koustrup Høj

Gyldendals oldportal

Siden 2012 har Antikmuseet bidraget med illustrationer af nogle af museets værker til en stor digital oldportal, som i 2015 blev tilgængelig hos Gyldendal. Museet har fået lavet 3D optagelser af en række genstande, som nu bruges af gymnasieelever ud i gymnasierne.

Undervisning og foredrag

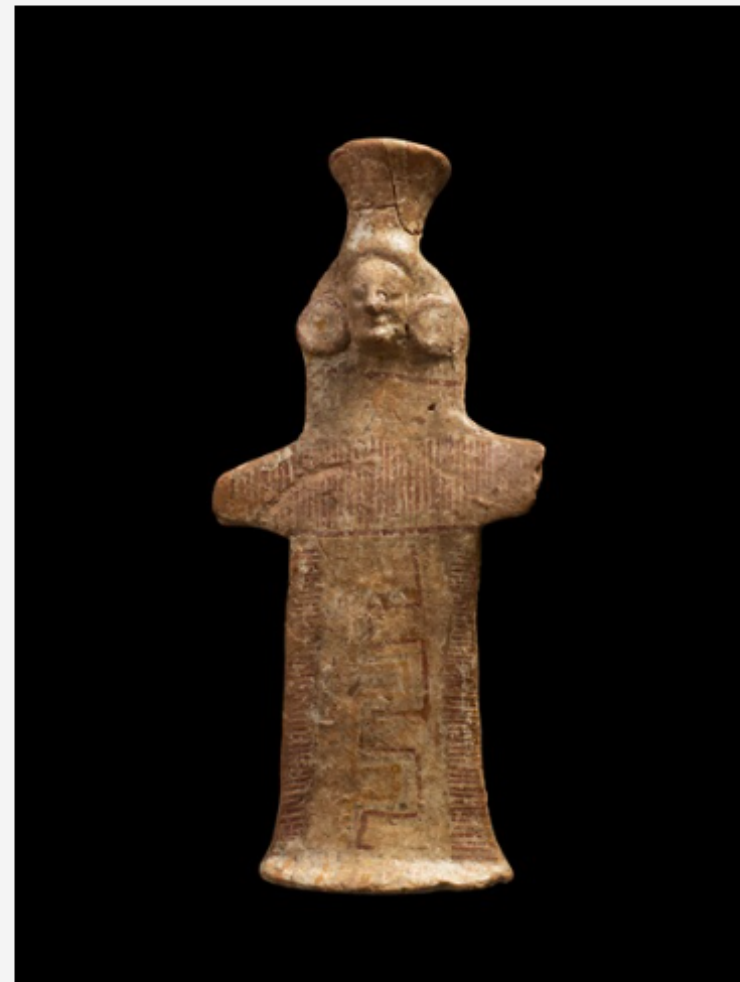
Helene Blinkenberg Hastrup afholdt et øvelsesforløb i arkæologisk metode for 1. årstuderende på klassisk arkæologi.

Studerende fra Interactive Spaces fra Institut for Datalog lavede projekter, hvor de skulle formidle et emne med udgangspunkt i Antikmuseets samling.

Antikmuseet deltager i Infraceprojektet, der er et samarbejde mellem museer og gymnasier finansieret af Region Midtjylland og Kulturarvsstyrelsen. I løbet af 2015 har museet samarbejdet med Langkær Gymnasium og Katedralskolen i Aarhus om et forløb om antikken og Europa, som skal afvikles foråret 2016.

Vinnie Nørskov har endvidere haft følgende undervisningsforløb og foredrag

- Underviser på modulet Institutioner, magt

Figurine

Antikmuseet, Århus

Genstandstype: Figurine af stående kvinde. Fra Boiotien
 Materiale/teknik: Brændt ler, bemaling
 Mål: H: 22,1 cm.
 Periode: Arkaisk
 Datering: 6. årh. f.v.t.
 Museum/sted: Antikmuseet, Aarhus
 Tema: Den tidligste skulptur

FORSTØR

En af de genstande fra museets samling, som nu er tilgængelig i Gyldendals Oldportal.

- og samlinger ved Center for Museologi, AU
- Tovholder og underviser på HUM-faget Antikken mellem oldtid og eftertid, Klassiske Studier, AU
- Fortiden til salg - om handel med kunst og kulturarv, foredrag for Historia, Aarhus Universitet
- Syriens kulturarv i ruiner, foredrag ved Faglig Dag for Klassiske Studier, AU
- Etruskerne - fra historie til arkæologi, Dante Aligheri
- Konventionen mod illegal handel med kulturarv fra 1970, undervisning på Den kgl. Konservatorskole i København

Studerende fra HUM-faget Antikken mellem oldtid og eftertid fremlægger her på Antikmuseet deres overvejsler over den tyske kunstner Markus Lüpertz skulptur Titan.

FORSKNING OG PUBLIKATIONER

Forskning:

Museumsleder Vinnie Nørskov arbejder med et forskningsprojekt omkring kunsthandlens udvikling i 1800-tallet og var i marts-april inviteret gæsteforsker på Institut national d'histoire de l'art i Paris.

I regi af ICOM Danmark arrangerede Vinnie Nørskov sammen med Søren la Cour Jensen den nordiske museums-konference Culture across Boundaries i Nuuk i september 2015. Konferencen fik støtte af Nordisk Kulturfond, Augustinusfonden og A.P. Møller fonden og samlede omkring 65 museumsansatte fra de nordiske lande.

Vinnie Nørskov blev i foråret 2015 valgt som dansk landsredaktør på det peer-reviewed nordiske forskningstidsskrift Nordisk Museologi.

Vinnie Nørskov har været hovedvejleder for phd.-studerende Sine Saxkjær, forsvarede sin afhandling i september måned.

Forskningsbaserede foredrag:

Museumsleder Vinnie Nørskov har holdt følgende forskningsbaserede foredrag:

- The Canino Auctions - the non-identified vases. The Canino Connections, conference at Museum of Antiquities, Leiden.

- Antiquities at Auction, Institute national d'histoire de l'art, Paris
- Classical Archaeological Collections: Organisation and the link between scholars and collections, The European Academic Heritage Network UNIVERSEUM Meeting, Athen
- Museum mergers - when the small gets smaller. Culture across borders. ICOM Conference on museums in the Nordic Countries, Nuuk, Grønland.

Publikationer:

Vinnie Nørskov: Kimæren i Firenze - Cosimo I og den etruskiske arv, Tidsskriftet Sfinx 2015, 30-35.

Vinnie Nørskov: Cæsars legioner. : Åbningstale d. 11. januar 2014. Museum Silkeborg. Årsskrift 2014. Museum Silkeborg, 2015. s. 81.

Rubina Raja og Annette Højen Sørensen, Harald Ingholdt og Palmyra. 2015. Katalog udgivet i anledning af særudstillingen af samme navn på Antikmuseet. Kataloget udkom senere også i en engelsk udgave.